

Проектът "Противодействие на злоупотребите в името на честта в социален и правен аспект" се изпълнява с финансова подкрепа, предоставена от Исландия, Лихтенщайн и Норвегия по линия на Финансовия механизъм на ЕИП.
www.activecitizensfund.bg

Iceland
Liechtenstein
Norway

**Active
citizens fund**

ПРЕЗЕНТАЦИЯ

ПРЕСТЪПЛЕНИЯ “В ИМЕТО НА ЧЕСТТА” кабинетно проучване

адв. Елка Пороминска-АЖА
2020-2021

Проектът "Противодействие на злоупотребите в името на честта в социален и правен аспект" се изпълнява с финансова подкрепа, предоставена от Исландия, Лихтенщайн и Норвегия по линия на Финансовия механизъм на ЕИП.
www.activecitizensfund.bg

Iceland
Liechtenstein
Norway

Active
citizens fund

Престъпленията “в името на честта” са само част от деянията “злоупотреби в името на честта”, които са криминализирани в Наказателния кодекс Република България .

Същите се разпознават по следните критерии:

- *данни за груповата и етническа принадлежност* на извършителите, респ. на пострадалите от извършените деяния;
- *мотивите* за извършване на деянието (например: *запазване на честта и виргиналния статус на булките*-основен етно-маркер на ромите за отграничаване от други общности)

Критериите се съдържат в анализираниите съдебни актове.

Проектът "Противодействие на злоупотребите в името на честта в социален и правен аспект" се изпълнява с финансова подкрепа, предоставена от Исландия, Лихтенщайн и Норвегия по линия на Финансовия механизъм на ЕИП.
www.activecitizensfund.bg

Iceland
Liechtenstein
Norway **Active
citizens fund**

Цел на изследването е, да предложи превенцията на този вид престъпления, да идентифицира нови идеи и подходи, включително и за насърчаване на развитието на повече услуги и инициативи за подкрепа на жертвите. Изходна точка за изследването са Международните стандарти относно човешките права .

Методът на изследването включва проучване и анализ на публикуваните в правно-информационните системи съдебни решения относно дела, съдържащи данни за деяния, с които се засягат най-вече бракът, семейството и младежта („Лакорда“ и „Сиела“). Използвани са и статистически данни, публикувани от НСИ.

Ранен (детски) брак- между лица под 18 години /ООН/

Динамика на ранните бракове на лица под 18 г. в България за периода от 2011 до 2019г. вкл.:

- От 315бр. през 2011г.; 651бр. през 2018г.;
- до 591бр. през 2019г. (според данните на НСИ) .

За периода от 2010 до 2019г. броят на ранните бракове е нараснал близо пет пъти! (от 135 на над 600 годишно).

Процентното съотношение между мъже и жени се колебае от 3,12% към 96,88%, до 5,17% към 94,83% в “полза” на жените, сключили *ранни бракове*. Като процент от населението- 0,0085% (срвн. САЩ-0,075%)

В тези данни не са включени данни за *ранните съжителства без брак*.

Проектът "Противодействие на злоупотребите в името на честта в социален и правен аспект" се изпълнява с финансова подкрепа, предоставена от Исландия, Лихтенщайн и Норвегия по линия на Финансовия механизъм на ЕИП.
www.activecitizensfund.bg

Iceland
Liechtenstein
Norway **Active
citizens fund**

Изследване за 2016г. на Държавната агенция за закрила на детето, публикувано на 21.02.2017г. сочи:
“общият брой регистрирани случаи на ранни съжителства и ранни раждания и на новородените бебета от малолетни и непълнолетни момичета е 853, от които 448 малолетни/непълнолетни момичета, встъпили в ранни съжителства и/или осъществили ранни раждания и 405 новородени бебета.”

<https://sacp.government.bg/en/node/1003>

Общото между престъпните състави

СПЕЦИФИЧНА ОСОБЕНОСТ: престъпното поведение е свързано с извършване на насилие „в името на честта“ с цел защита на възприемани културни и религиозни убеждения, или когато е нарушен „кодексът на честта“ на семейството или на общността (*мотиви за извършване на престъплението*).

Ранните бракове и фактически съжителства са последица от възприетите модели на поведение и традициите в отделните затворени общности/етнически групи.

Това е причина за т. нар. “латентна престъпност” и неразкриване на извършените деяния, представляващи престъпления.

Проектът "Противодействие на злоупотребите в името на честта в социален и правен аспект" се изпълнява с финансова подкрепа, предоставена от Исландия, Лихтенщайн и Норвегия по линия на Финансовия механизъм на ЕИП.
www.activecitizensfund.bg

Iceland
Liechtenstein
Norway **Active
citizens fund**

Проучване на Агенцията за основни права на ЕС от 2017 г. показва, че:

7% от ромите не посещават нито едно образователно ниво, а около 45% не завършват средно образование.

Какви са причините?

Какви са последиците?

«ЕФЕКТ НА ПЕПЕРУДАТА»

Проектът "Противодействие на злоупотребите в името на честта в социален и правен аспект" се изпълнява с финансова подкрепа, предоставена от Исландия, Лихтенщайн и Норвегия по линия на Финансовия механизъм на ЕИП.
www.activecitizensfund.bg

Iceland
Liechtenstein
Norway **Active
citizens fund**

Етнически групи

- Съгласно Проект на Националната стратегия на Република България за приобщаване и участие на ромите 2021-2030
«Терминът роми се отнася до онези, които се възприемат като роми, независимо от своя произход. Терминът „ромии“ се използва като общ термин. Той включва групи от хора, които имат повече или по-малко сходни, но не едни и същи културни и социални характеристики. Самоопределянето им обаче може да бъде различно. В България трайна тенденция е част от хората, идентифицирани от населението като ромии, да се определят като българи, турци, румънци и т.н.»

Известни са подгрупи на ромската общност- калдараши/калайджии, цоцомани, копанари и др.

В изследваната съдебна практика извършители и пострадали от престъпления против честта са най-вече представители на ромската общност

Проектът "Противодействие на злоупотребите в името на честта в социален и правен аспект" се изпълнява с финансова подкрепа, предоставена от Исландия, Лихтенщайн и Норвегия по линия на Финансовия механизъм на ЕИП.
www.activecitizensfund.bg

Iceland
Liechtenstein
Norway

Active
citizens fund

С оглед направеното разграничение *по мотиви* за извършване на престъпленията и наличието на *изрични данни за груповата или етническа принадлежност* на извършителите, респ. на пострадалите от извършените деяния, изследването се съсредоточава до анализа единствено на престъпленията по чл. 177, 178 НК и чл. 190, 191 и 192 НК, включени в Глава IV от НК – “Престъпления против брака, семейството и младежта”. Същите се отграничават от тези, извършени “в условията на домашно насилие”, но може в определени случаи да се припокриват.

Проектът "Противодействие на злоупотребите в името на честта в социален и правен аспект" се изпълнява с финансова подкрепа, предоставена от Исландия, Лихтенщайн и Норвегия по линия на Финансовия механизъм на ЕИП.
www.activecitizensfund.bg

Iceland
Liechtenstein
Norway **Active citizens fund**

ПРЕСТЪПЛЕНИЯ "НА ЧЕСТТА":

„уредени бракове”
принудителни бракове
ранни съжителства
“откуп за булка”

Най-чести извършители са родителите на момчето и момичето, понякога и други близки и сродници.

Изправени сме пред социален проблем, засягащ цялото общество. Той изисква промяна на негативните социални норми и обичаи и ангажиране и реинтегриране на младите хора в обществото.

Проектът "Противодействие на злоупотребите в името на честта в социален и правен аспект" се изпълнява с финансова подкрепа, предоставена от Исландия, Лихтенщайн и Норвегия по линия на Финансовия механизъм на ЕИП.

www.activecitizensfund.bg

Iceland
Liechtenstein
Norway

**Active
citizens fund**

= Престъпления против брака и семейството:

принуждаване на другото да встъпи в брак чрез употреба на сила, заплашване или злоупотреба с власт (чл. 177, ал. 1 НК,1-6г.) или отвлечане на другото с цел принуда да встъпи в брак(чл. 177, ал. 2 НК,1-6г.);

-даване на откуп или посредничество за даване или получаване на такъв откуп за да разреши да встъпи в брак дъщеря или сродница (чл. 178 НК,до 1г.) ;

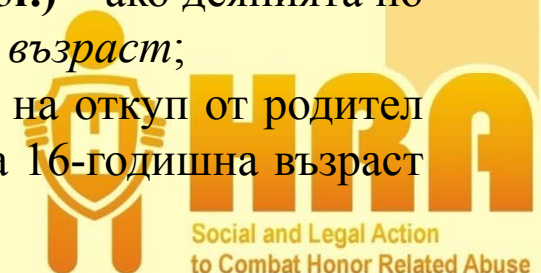
= Престъпления против младежта:

-принуждаване на другото да заживее съпружески с някого чрез употреба на сила, заплашване или злоупотреба с власт (чл. 190, ал. 1НК, 1-6г.); отвлечане на другото с цел да бъде принуден да заживее съпружески с някого(чл. 190, ал.2НК,1-6г.; ал. 5,3-8г.);

-заживяване на пълнолетно лице на съпружески начала с лице от женски пол, *ненавършило 16-годишна възраст* (чл. 191,ал. 1 НК, до 2г.);

-склоняване или улесняване от пълнолетно лице на непълнолетно лице от мъжки пол и лице от женски пол, *ненавършило 16-годишна възраст*, да заживят съпружески, без брак (чл. 191, ал. 2 НК,до 2г.); *квалифициран състав по чл. 191, ал.3(2-5г.)* – ако деянията по предходните алинеи са извършени с лице, *ненавършило 14-годишна възраст*;

- даване или получаване на откуп или посредничеството за даване на откуп от родител или сродник, за да разреши на дъщеря или сродница, *ненавършила 16-годишна възраст* да заживее съпружески с другото (чл.192 НК, до 2 г.).

Проектът "Противодействие на злоупотребите в името на честта в социален и правен аспект" се изпълнява с финансова подкрепа, предоставена от Исландия, Лихтенщайн и Норвегия по линия на Финансовия механизъм на ЕИП.

www.activecitizensfund.bg

Iceland
Liechtenstein
Norway

**Active
citizens fund**

В НАЦИОНАЛНАТА ПРОГРАМА ЗА ПРЕВЕНЦИЯ НА НАСИЛИЕТО И ЗЛОУПОТРЕБАТА С ДЕЦА 2017 – 2020 Г. Е НАПРАВЕН АНАЛИЗ И СТАТИСТИКАТА ПОКАЗВА, ЧЕ:

ПОДАДЕНИТЕ ОТ ДИРЕКЦИИТЕ „СОЦИАЛНО ПОДПОМАГАНЕ” СИГНАЛИ ДО РАЙОННИТЕ ПРОКУРАТУРИ В СТРАНАТА **ПРЕЗ 2015 Г. ЗА СЛУЧАИ НА РАННО СЪЖИТЕЛСТВО С ЛИЦА ПОД 16-ГОДИШНА ВЪЗРАСТ, ПРИНУДА НА ДЕТЕ КЪМ СЪПРУЖЕСКО СЪЖИТЕЛСТВО, ЗАЖИВЯВАНЕ НА СЪПРУЖЕСКИ НАЧАЛА ОТ ЖЕНСКИ ПОЛ И ДР., СЪГЛАСНО НОРМИТЕ НА ЧЛ. 190 – 192 НК, **СА 1094**, А БРОЯТ НА ОТКАЗИТЕ НА ПРОКУРАТУРИТЕ ПО МЕСТА СА 573. ПРОКУРАТУРАТА НА РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ ОТЧИТА, ЧЕ ПРЕЗ 2015 Г. СА **ОБРАЗУВАНИ 874** ДОСЪДЕБНИ ПРОИЗВОДСТВА ЗА ПРЕСТЪПЛЕНИЯ ПО ЧЛ. 190 – 192 НК, КАТО **В СЪДА СА ВНЕСЕНИ 561** ПРОКУРОРСКИ АКТОВЕ СРЕЩУ 619 ЛИЦА.**

С ВЛЕЗЛИ В СИЛА ПРИСЪДИ/РЕШЕНИЯ СА ОСЪДЕНИ ИЛИ САНКЦИОНИРАНИ ОБЩО 561 ЛИЦА”.

Проектът "Противодействие на злоупотребите в името на честта в социален и правен аспект" се изпълнява с финансова подкрепа, предоставена от Исландия, Лихтенщайн и Норвегия по линия на Финансовия механизъм на ЕИП.
www.activecitizensfund.bg

Iceland
Liechtenstein
Norway

**Active
citizens fund**

ИЗВОДИ:

- За посочените престъпления законът предвижда различни наказания – лишаване от свобода, пробация, глоба, а в някои случаи кумулативно – и обществено порицание.
- **Извършители на деянията и пострадали от „престъпленията в името на честта“** в повечето случаи са лица от ромски произход, а **причината за извършването** им се корени на първо място в традициите на общностите, в ниската правна култура на извършителите, в защитата на „ценности“, типични за определени общности, а понякога –ниски доходи и желанието за получаване на материална облага.
- В преобладаващата част от случаите извършителите на „престъпленията против честта“ са **лица без образование, с начално, или в редки случаи с основно образование.**
- Престъпленията засягат обособени групи лица, като по **възрастов признак** в повечето случаи те са под 18, под 16 и под 14 години, които лица са и най-беззащитни.
- Престъпленията засягат най-вече лица **от етнически общности.** Към настоящия момент не са установени случаи на мигранти – извършители, или – пострадали от тези престъпления.

Проектът "Противодействие на злоупотребите в името на честта в социален и правен аспект" се изпълнява с финансова подкрепа, предоставена от Исландия, Лихтенщайн и Норвегия по линия на Финансовия механизъм на ЕИП.
www.activecitizensfund.bg

Iceland
Liechtenstein
Norway

Active
citizens fund

- Налице е по-ниско наказание за престъпления по чл. 191 НК в сравнение с еднократен акт по чл. 151 ал.1 НК ("престъпно съвокупление с малолетен")
- Престъпленията засягат предимно **млади жени и момичета**, а в единични случаи извършителят или пострадалият са лица с *психически/ментални проблеми*.
- Престъпленията се извършват от **родители или близки (сродници)** на пострадалите, като **подсъдимите в едно дело често са повече от един**.
- В повечето случаи на заживяване на съпругески начала **съдът прилага чл. 78а НК** и налага **административно наказание глоба около 1000 лв., предвид преквалифициране на деянието като маловажен случай, поради последващото сключване на брак между лицата;**
(Разпоредбата на чл.191ал.4 НК-е отменена – ДВ бр. 16/19г.!)
- Належащо е органите на прокуратурата, разследващите и съдебните органи да информират пострадалите лица, както и обвиняемите за **възможността да получат правна помощ по ЗПП**, както и да им бъде и осигурена такава, в изпълнение на изискванията за справедлив процес.

HRA
Social and Legal Action
to Combat Honor Related Abuse

Проектът "Противодействие на злоупотребите в името на честта в социален и правен аспект" се изпълнява с финансова подкрепа, предоставена от Исландия, Лихтенщайн и Норвегия по линия на Финансовия механизъм на ЕИП.
www.activecitizensfund.bg

Iceland
Liechtenstein
Norway **Active citizens fund**

“В последната минута”:

Проучване на най-новата съдебна практика по чл. 191 НК за 2020г., (в ПИС «Лакорда») дава нови резултати:

- Промяна в налаганите наказания- от 231 акта- в 12 бр. присъди и решения, са наложени наказания ЛОС- 9 бр. (58%) и пробационни мерки-8 бр.;
- Размерът на наложените наказания ЛОС са:
от 3 месеца до 1 година, най-често - 6 месеца;
- В почти всички случаи има наложени кумулативно и пробационни мерки;
- В 7 от 12 случая (58%) пострадалите лица са под 14-год. Възраст.
- Само в 1 случай има назначен **особен представител и уважен граждански иск** за неимуществени вреди.

Проектът "Противодействие на злоупотребите в името на честта в социален и правен аспект" се изпълнява с финансова подкрепа, предоставена от Исландия, Лихтенщайн и Норвегия по линия на Финансовия механизъм на ЕИП.
www.activecitizensfund.bg

Iceland
Liechtenstein
Norway

**Active
citizens fund**

**Екипът на НРА
Ви благодарим
за отделеното
внимание!**

